

SPEK

**VPK:n imagotutkimus
huhti-toukokuu 2007**

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 Johdanto
- 2 Tulokset
  - 2.1 VPK:n imago – spontaanit arviot
  - 2.2 VPK omana harrastusvaihtoehtona
  - 2.3 VPK lapsen harrastusvaihtoehtona
  - 2.4 Markkinointikuvien testaus
  - 2.5 Vapaapalokuntalaisen titteli
  - 2.6 VPK-harrastuksen yleisyys
- 3 Johtopäätökset

1 JOHDANTO

1 JOHDANTO

- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) toimeksiannosta Taloustutkimus Oy toteutti VPK-imagotutkimuksen.
- Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen käsitys suomalaisilla on VPK:sta ja sen toiminnasta, ja kuinka houkuttelevana harrastusmuotona he VPK:n näkevät itsensä ja/tai lastensa kannalta. Tämän tiedon pohjalta SPEK voi tehdä linjauksia VPK-toiminnan markkinoinnin ja VPK:n imagon kehittämiseksi.
- Tiedonkeruu toteutettiin Taloustutkimuksen Internet-paneelissa huhtikuussa 2007. Kysymyksiin otti kantaa viikossa yhteensä 1031 vastaajaa.
- Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin 15-79-vuotiaat suomalaiset. Lähtönäyte kiintiöitiin ja lopullinen vastaajajoukko painotettiin iän, sukupuolen ja asuinläänin mukaan suomalaisia internetinkäyttäjiä vastaavaksi.
- Tässä raportissa on esitetty keskeiset tulokset sekä niiden perusteella tehdyt tutkijan johtopäätökset.

2 TULOKSET

2.1 VPK:n imago – spontaanit arviot (1/3)

- Aluksi vastaajilta pyydettiin arvioita VPK:sta ja sen herättämistä mielikuvista spontaanisti. Tässä osassa keskeistä on se, että arvioita pyydettiin ennen kuin vastaajalle kerrottiin tarkempia faktoja VPK:n toiminnasta tai VPK:sta harrastusvaihtoehtona, jolloin vastaukset on annettu puhtaasti mielikuvien pohjalta.
- Ensimmäiseksi kysyttiin avoimena kysymyksenä, mitä VPK:sta eli vapaapalokunnasta tulee mieleen. Tässä yhteydessä mainitaan erittäin usein aatteellisuus, vapaaehtoisuus ja harrastaminen. Vastauksista ilmenee myös se, että VPK-instituutiota arvostetaan ja toimintaa pidetään tärkeänä ja hyödyllisenä, mutta samalla se herättää mielikuvia kylistä, maaseudusta, ja kaikesta vanhanaikaisesta. Naiset ja paloturvallisuusasiat mainitaan yllättävän harvoin; VPK yhdistetään intuitiivisesti pääasiassa miehiin sammutustöissä.
- VPK:n harrastusmahdollisuuksista ei olla spontaanisti kovin hyvin tietoisia. Ne, jotka osasivat mainita harrastusmahdollisuuksia, mainitsivat useimmiten nuorisotoiminnan, sammutusharjoittelun, urheilun tai ensiapukoulutuksen.

2.1 VPK:n imago – spontaanit arviot (2/3)

- Tarkempaa tietoa VPK:n imagosta saatiin tiedustelemalla asteikollisesti, kuinka tärkeänä ja ammattitaitoisena toimintana vastaajat vapaapalokuntaa pitävät. Vertailutiedoksi samat väittämät kysyttiin myös ammattipalokunnan osalta.
- Vapaapalokuntatoiminta koetaan pääosin tärkeäksi, mutta jonkin verran vähemmän tärkeäksi toiminnaksi kuin ammattipalokuntien toiminta. Myös toiminnan ammattimaisuudessa nähdään selvä ero vapaapalokunnan ja ammattipalokunnan välillä. Sen sijaan arkipäivän sankaruudessa ei nähdä suurta eroa: vapaapalokuntalainen voi vastaajien mukaan olla yhtä usein sankari kuin ammattipalokuntalainenkin.
- Vastaajien mukaan vapaapalokuntaharrastus sopii parhaiten nuorille, aktiivisille miehille. Toiminnan yhteiskunnallinen tärkeys on kuitenkin sisäistetty hyvin, sillä kaikkein huonoiten vapaapalokuntaharrastuksen katsotaan sopivan röyhkeille ja ajattelemattomille ihmisille. Trendikkäille sopivana harrastuksena VPK:ta ei kuitenkaan tyypillisesti pidetä.

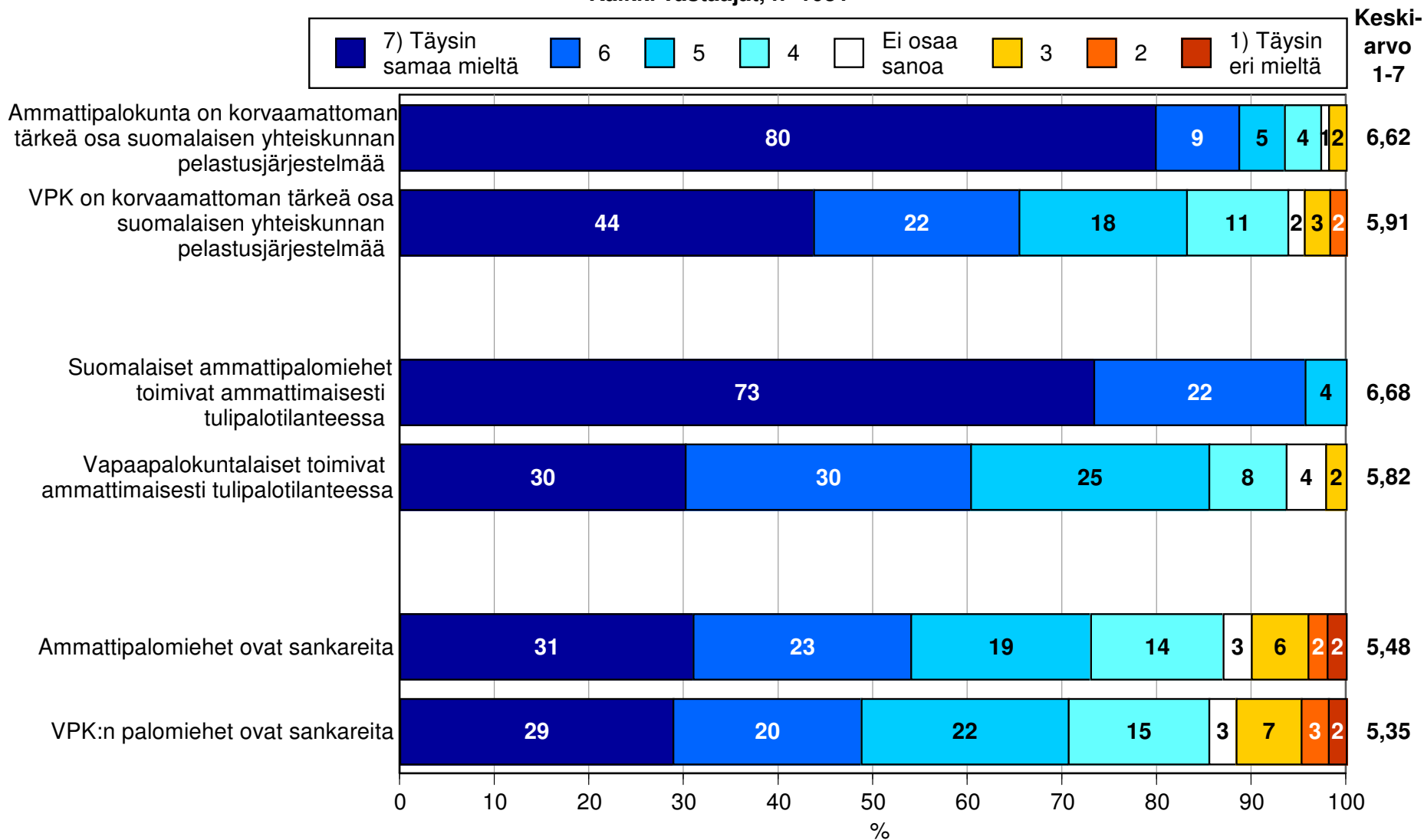
2.1 VPK:n imago – spontaanit arviot (3/3)

- Lisäksi vastaajilta tiedusteltiin yleisellä tasolla, kuinka sopivana harrastusvaihtoehtona he pitävät VPK:ta itselleen. Nuoret vastaajat ovat VPK:sta kiinnostuneempia kuin vanhat. Lisäksi pääkaupunkiseudulla asuvien keskuudessa VPK koetaan selvästi vähemmän houkuttelevaksi kuin muualla Suomessa. Myös koulutustaso vaikuttaa: vähemmän koulutetut kokevat VPK:n sopivan itselleen paremmin kuin korkeasti koulutetut. Mielenkiintoista on myös se, että erityisesti kulttuuria harrastavat kokevat ettei VPK sovi harrastusvaihtoehdoksi itselle, kun taas liikuntaa/urheilua harrastavat ja luonnossa liikkuvat kokevat VPK:n sopivan itselleen keskimääräistä paremmin.
- Yleisimmät syyt kiinnostukseen VPK-harrastusta kohtaan ovat auttamisen halu, hyvä fyysinen kunto sekä aiemmat kokemukset VPK:sta. VPK-harrastuksen yleisestä imagosta kertoo kuitenkin paljon myös se, että yleisimmät syyt sille miksi VPK harrastuksena *ei* kiinnosta, olivat oma (liian korkea) ikä, huono fyysiikka sekä se, että toiminta on miehille suunnattua. Naisjaostosta ja veteraanitoiminnasta ei siis olla juurikaan tietoisia.

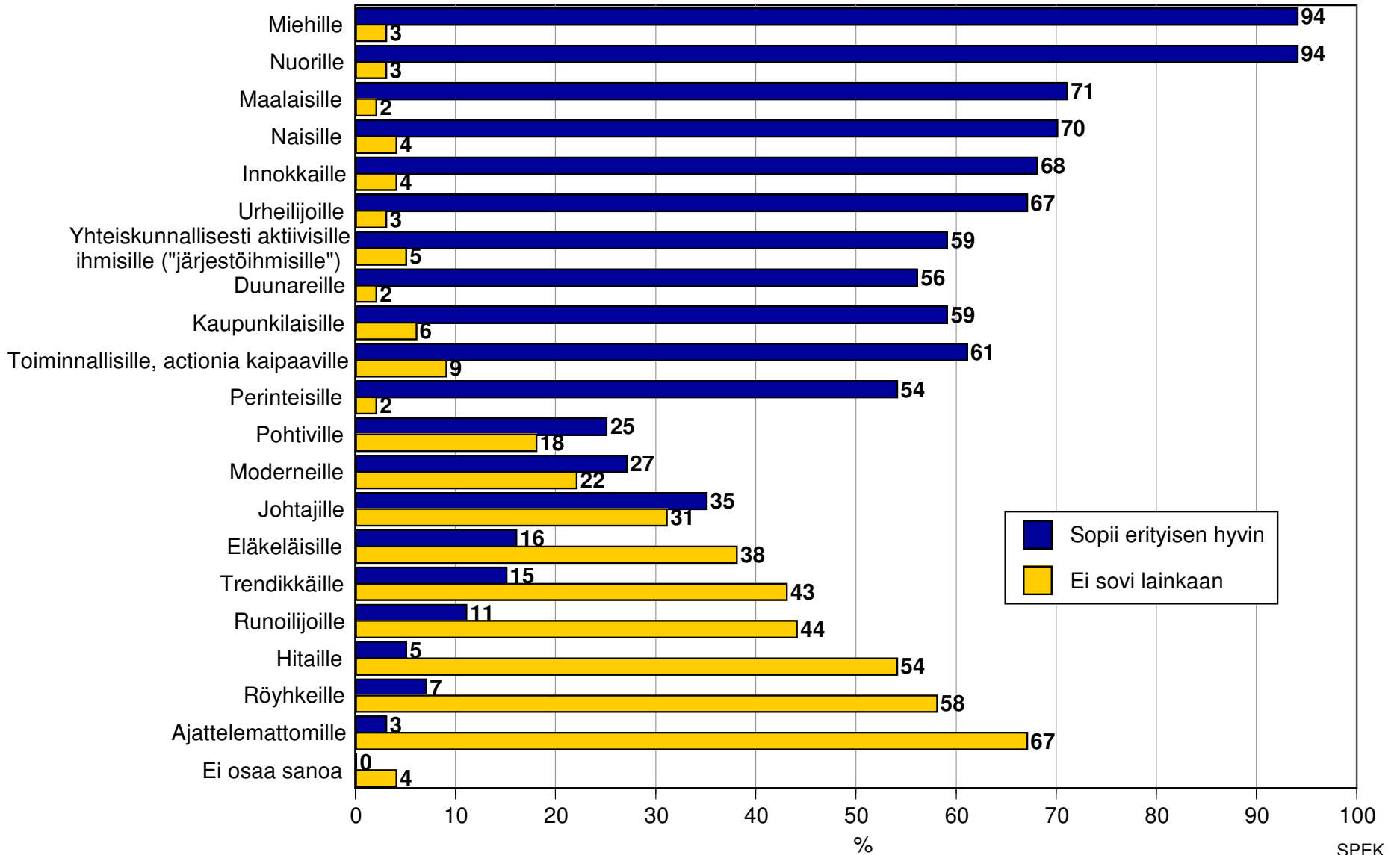

Mielipiteet palokuntaa koskevista väittämistä

Kaikki vastaajat, n=1031

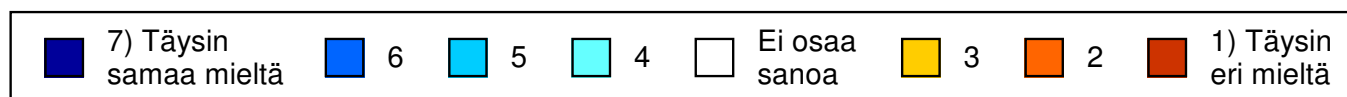

VPK:n IMAGO
Vapaapalokuntaharrastuksen sopivuus erilaisille ihmisille
 Kaikki vastaajat, n=1031

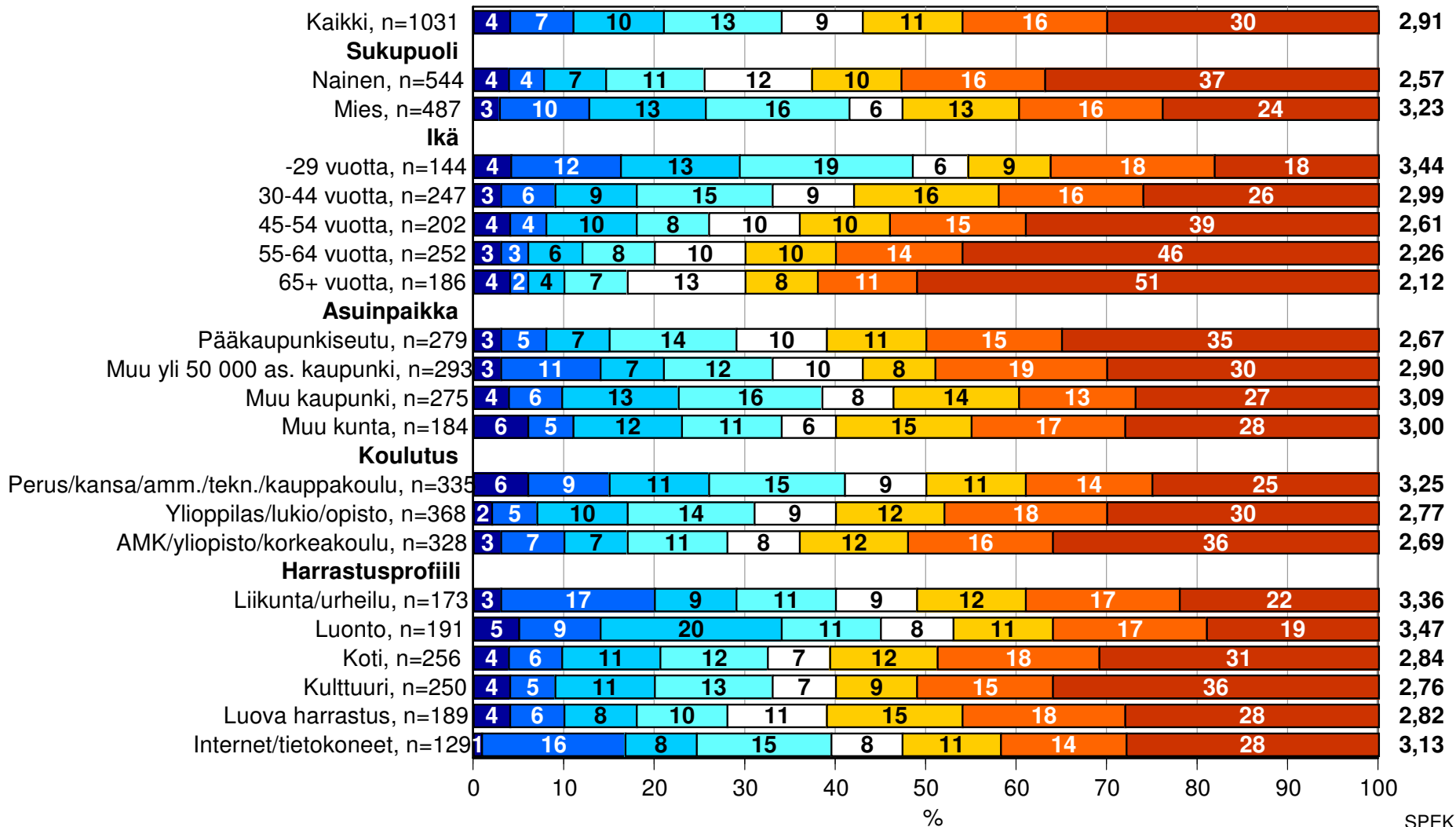

VPK voisi sopia harrastukseksi juuri minulle

n=kaikki vastaajat

Keski-arvo 1-7

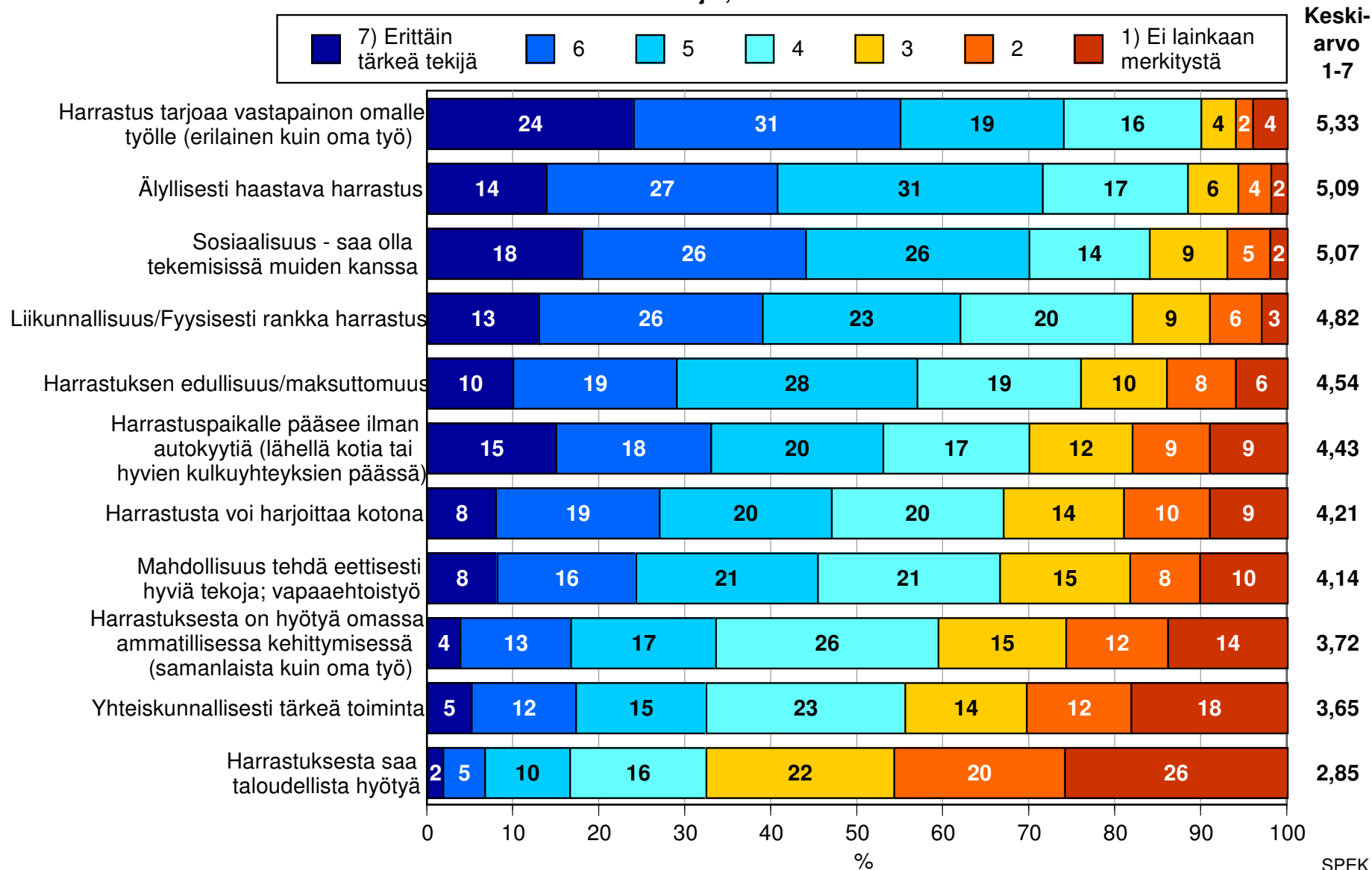
SPEK
VPK:n imagotutkimus

2.2 VPK omana harrastusvaihtoehtona

- Spontaanien arvioiden jälkeen vastaajille kerrottiin tarkemmin, millaisia harrastusvaihtoehtoja VPK tarjoaa. Lisäksi vastaajilta kysyttiin kysymyksiä liittyen omaan harrastukseen ja siihen, millä perusteella ne on valittu.
- Oma harrastusta valittaessa tärkeimmäksi tekijäksi nousee se, että harrastus on vastapainoa omalle työlle. Myös älyllistä haastavuutta sekä sosiaalisuutta pidetään tärkeinä tekijöinä. Toiminnan yhteiskunnallinen tärkeys tai eettisyys näyttelee harrastuksen valinnassa selvästi sitä suurempaa roolia, mitä vanhemmasta vastaajasta on kyse.
- Kun vastaajille kerrottiin tarkemmin siitä, millaisia harrastusvaihtoehtoja VPK tarjoaa, kolmesta vaihtoehdosta suosituimmaksi nousi turvallisuuskoulutus ennen tukitoimintoja ja operatiivista toimintaa. Operatiivisesta toiminnasta ovat kiinnostuneita erityisesti nuorimmat vastaajat ja miehet, kun taas tukitoiminnot kiinnostavat pääasiassa vanhempia vastaajia sekä naisia. Kaupungeissa asuvat ja korkeasti koulutetut ovat kaikista toiminnoista vähemmän kiinnostuneita kuin pienemmällä paikkakunnilla asuvat ja vähemmän koulutetut.

Asioiden tärkeys omaa harrastusta valittaessa

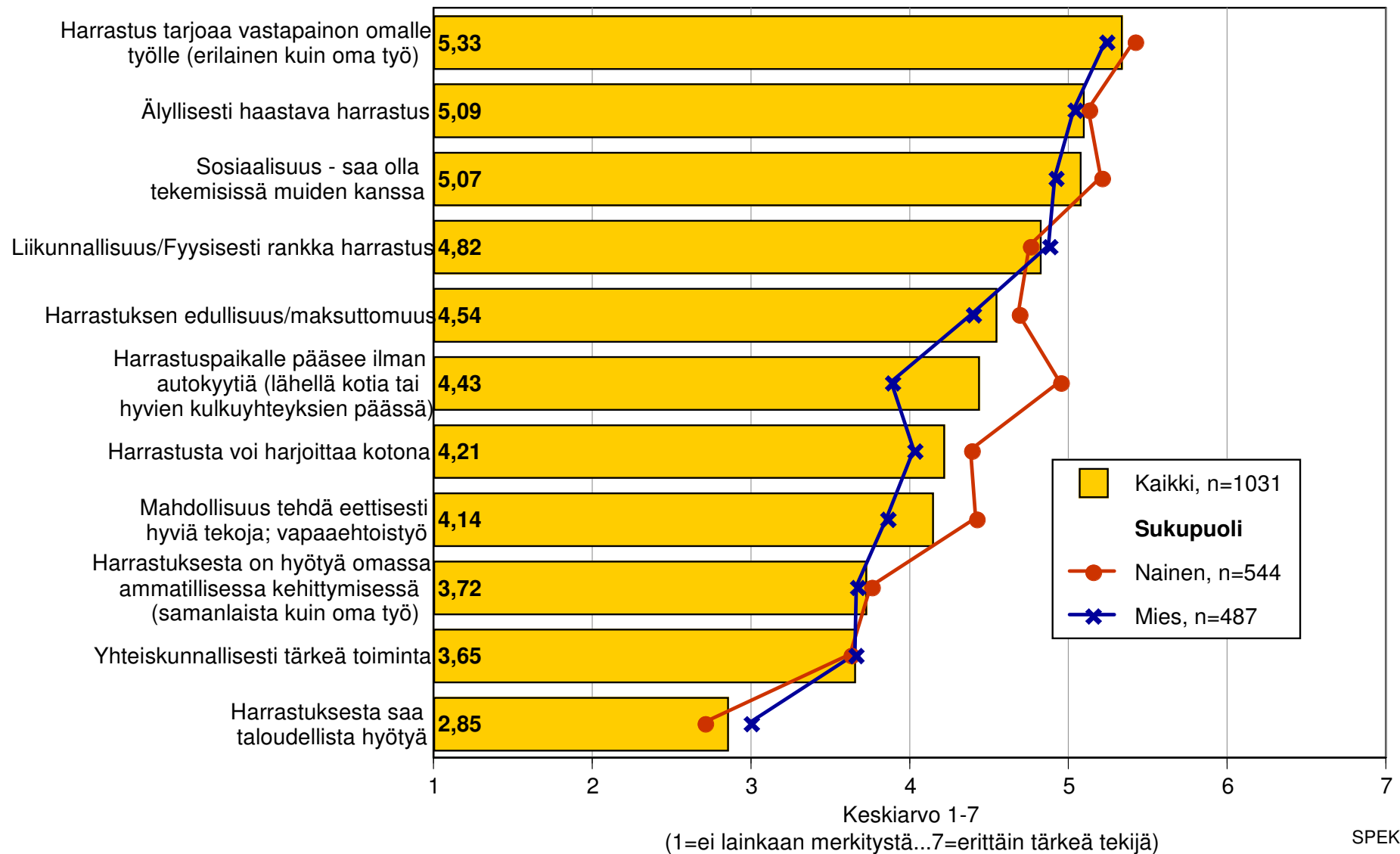
Kaikki vastaajat, n=1031

Asioiden tärkeys omaa harrastusta valittaessa

Sukupuoli

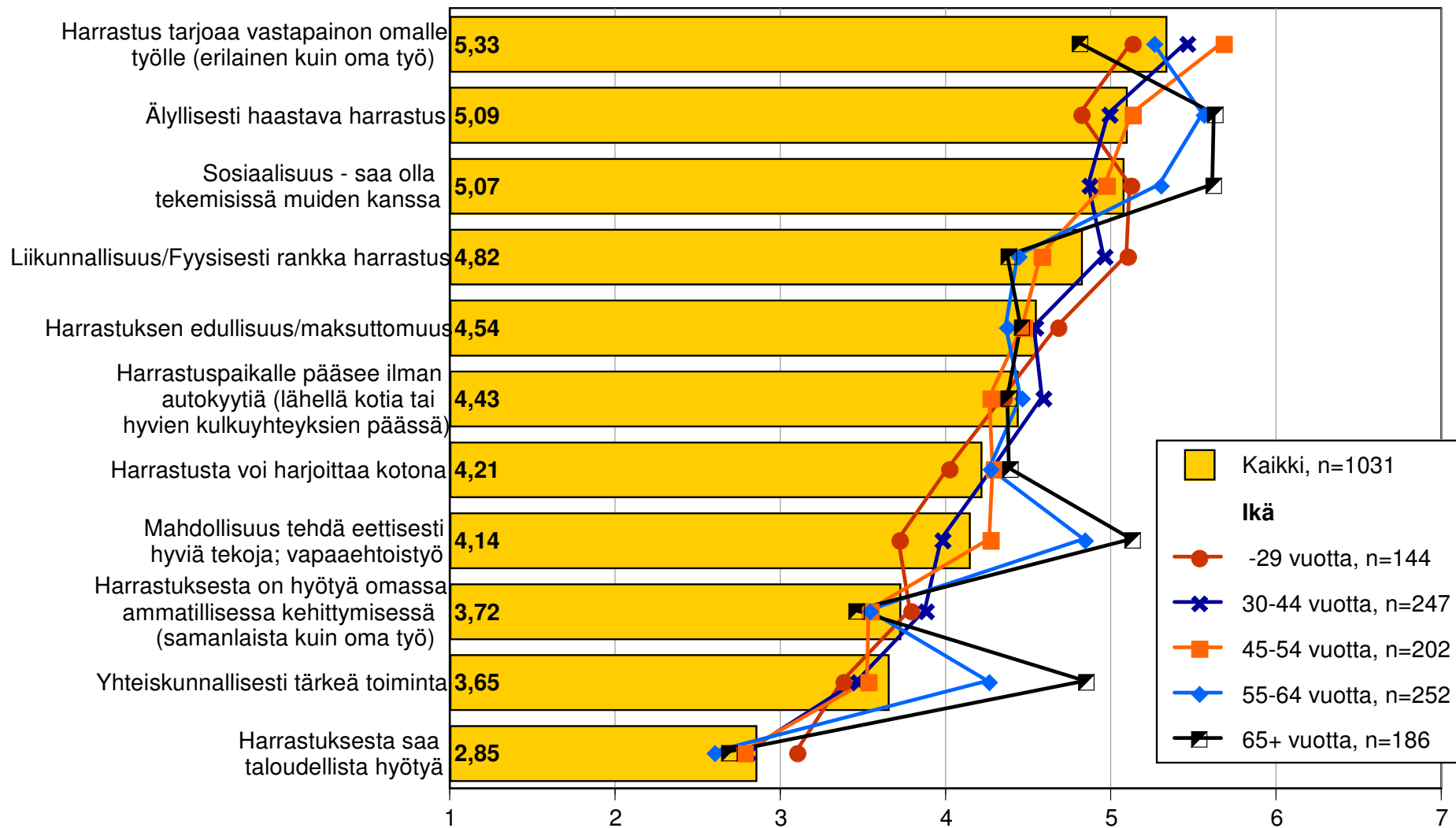
n=kaikki vastaajat

Asioiden tärkeys omaa harrastusta valittaessa

Ikä

n=kaikki vastaajat

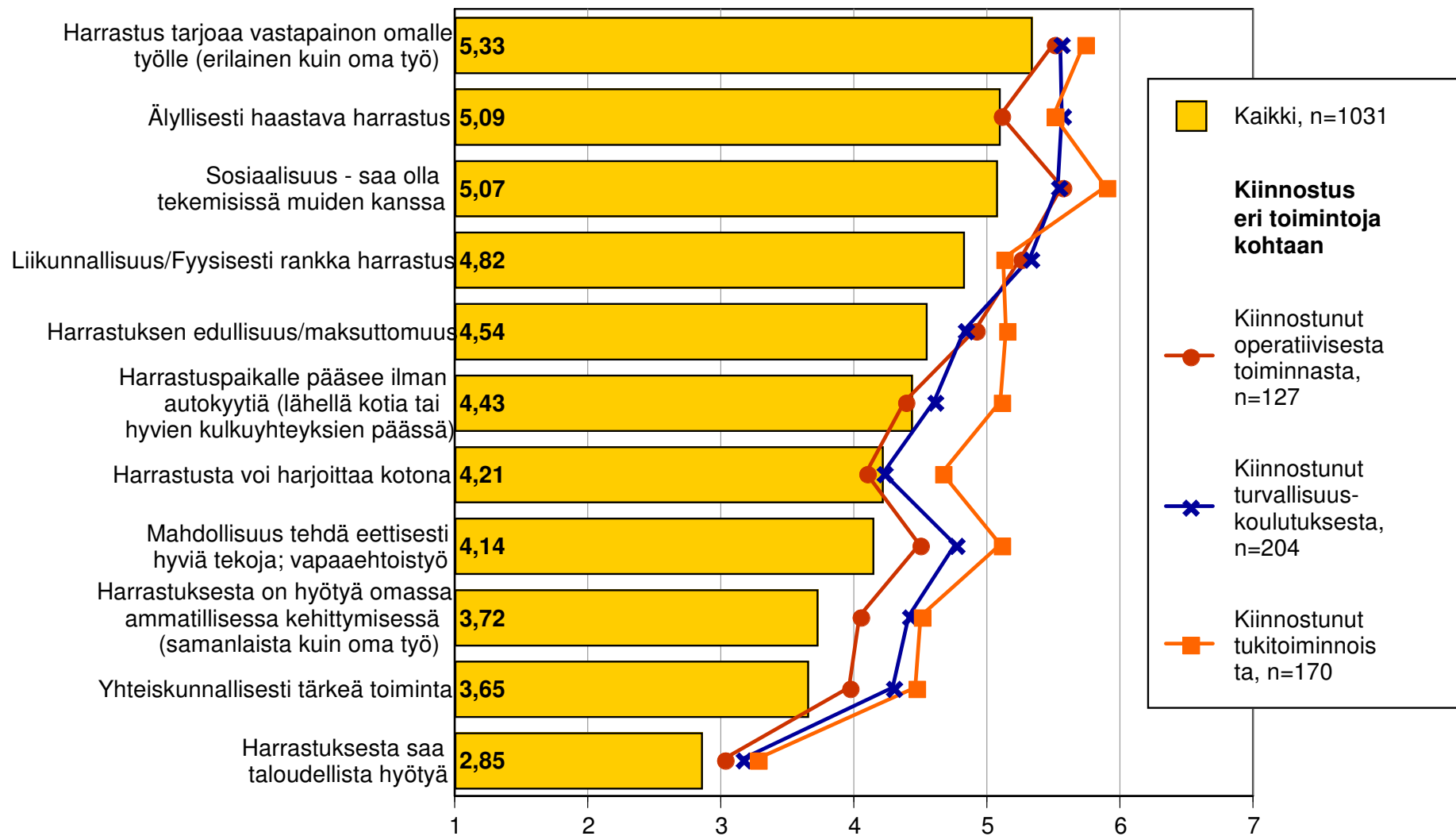

Keskiarvo 1-7
(1=ei lainkaan merkitystä...7=erittäin tärkeä tekijä)

Asioiden tärkeys omaa harrastusta valittaessa

Kiinnostus eri toimintoja kohtaan

n=kaikki vastaajat

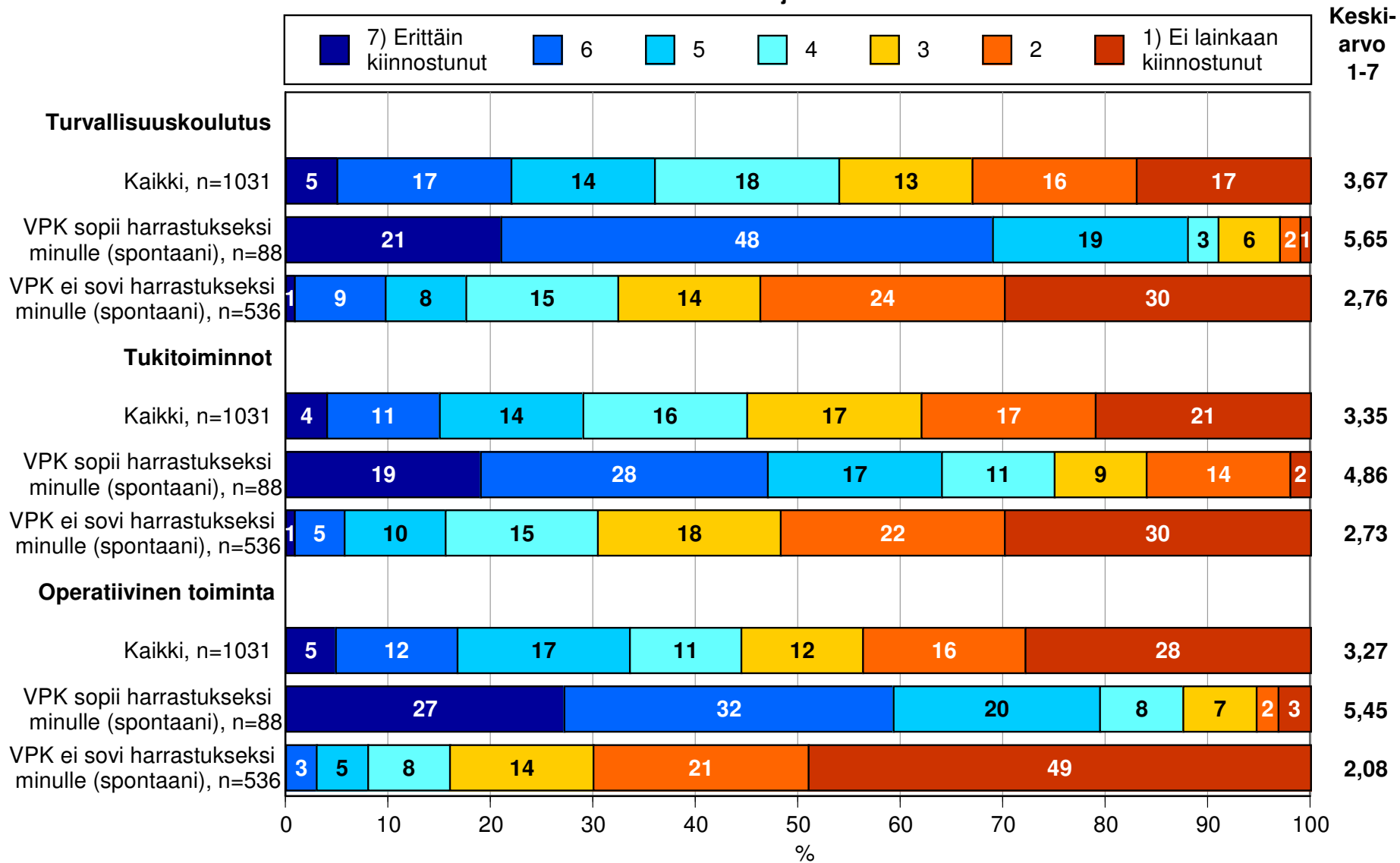

Keskiarvo 1-7
(1=ei lainkaan merkitystä...7=erittäin tärkeä tekijä)

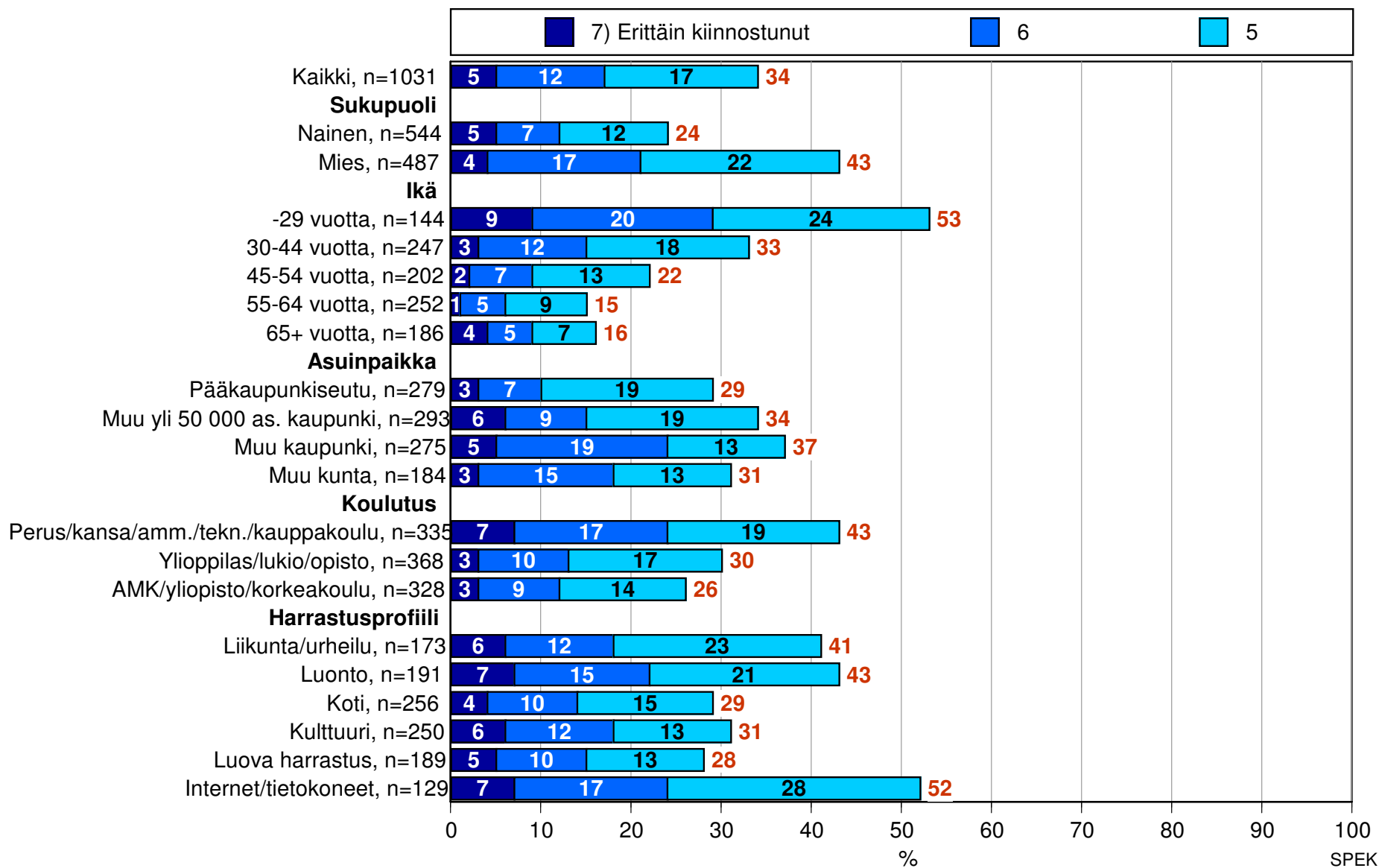
Kiinnostus VPK:n toimintaan osa-alueittain

n=kaikki vastaajat

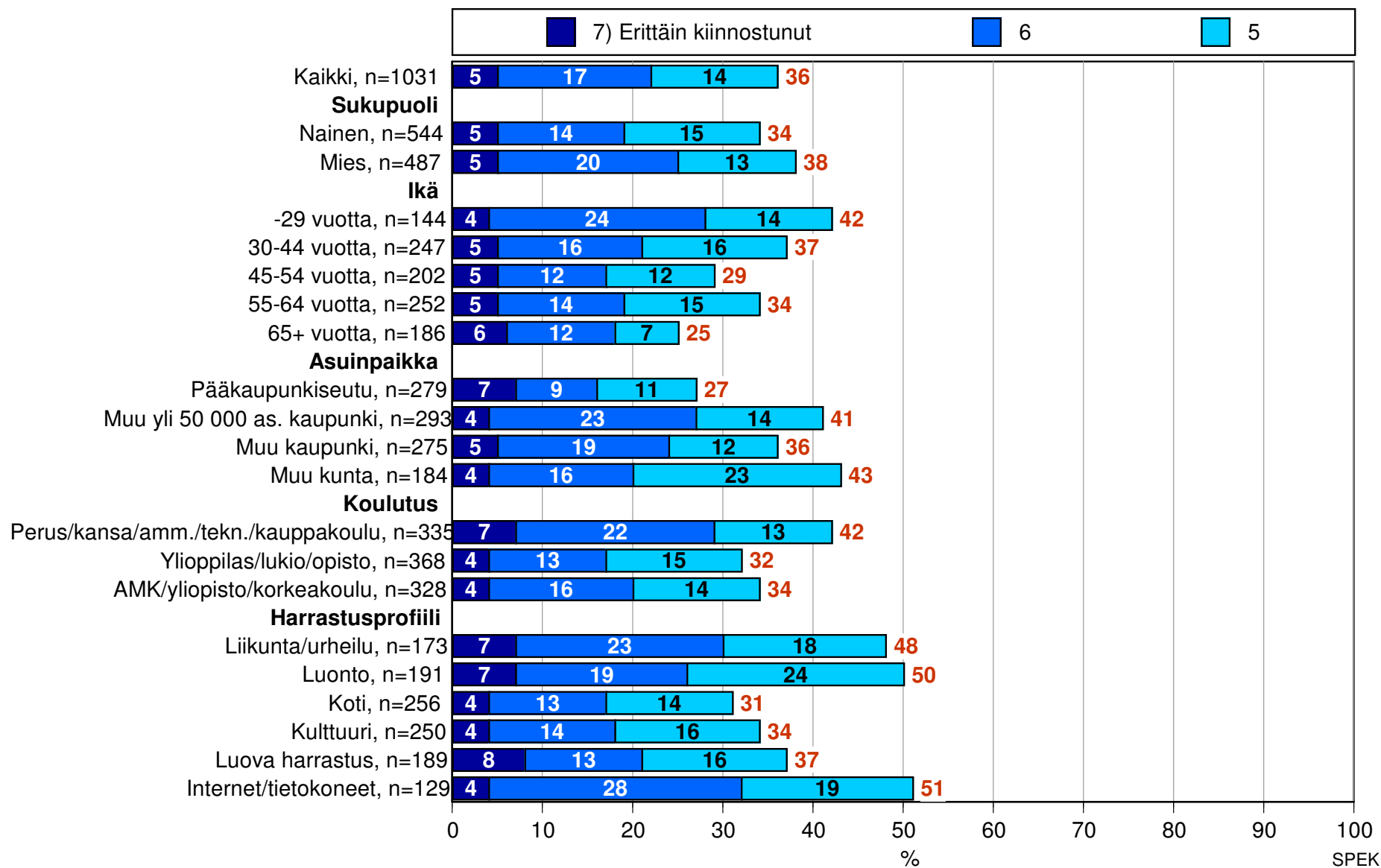
VPK:n operatiivisesta toiminnasta kiinnostuneiden osuudet eri taustaryhmissä

n=kaikki vastaajat

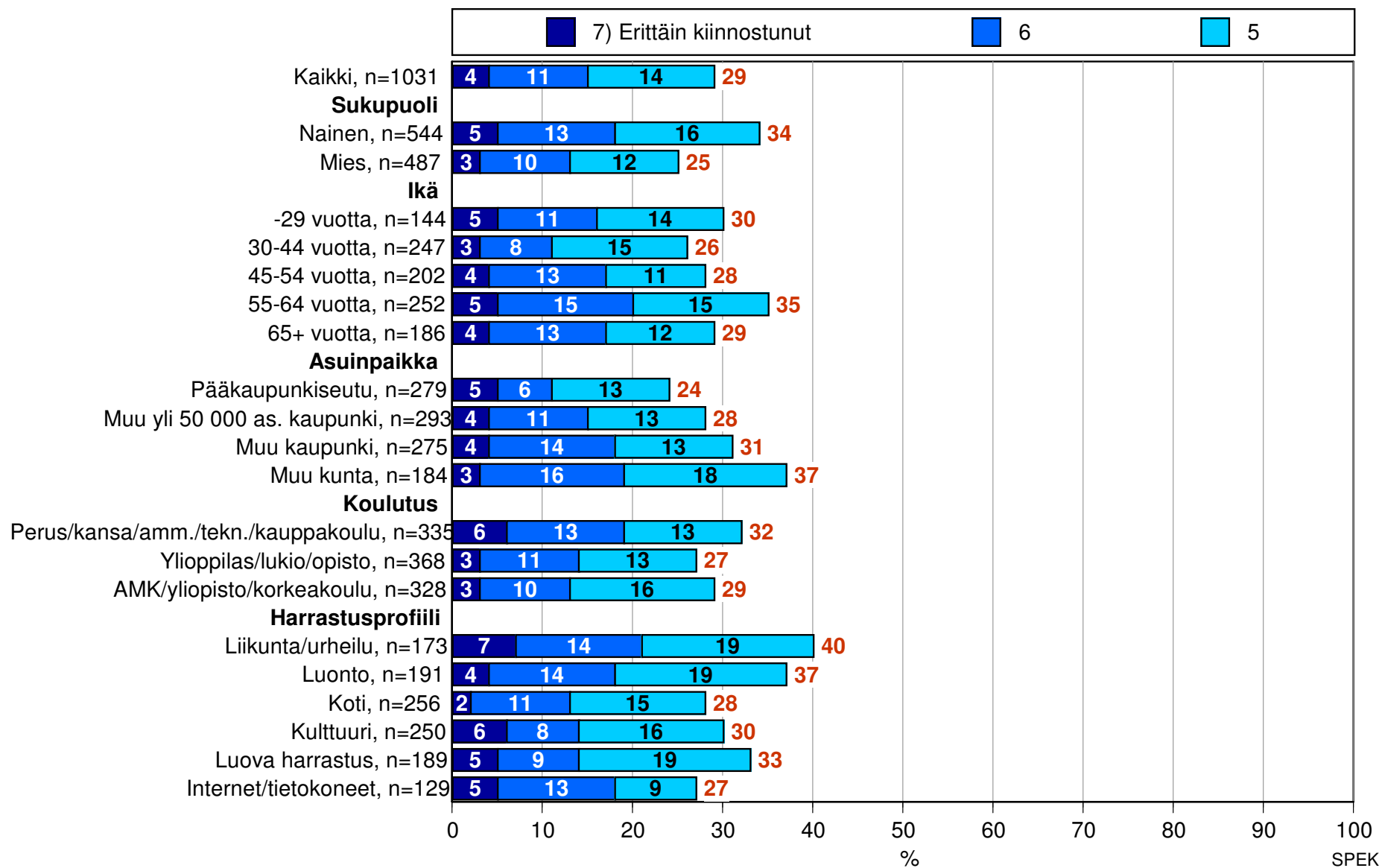
VPK:n turvallisuuskoulutuksesta kiinnostuneiden osuudet eri taustaryhmissä

n=kaikki vastaajat

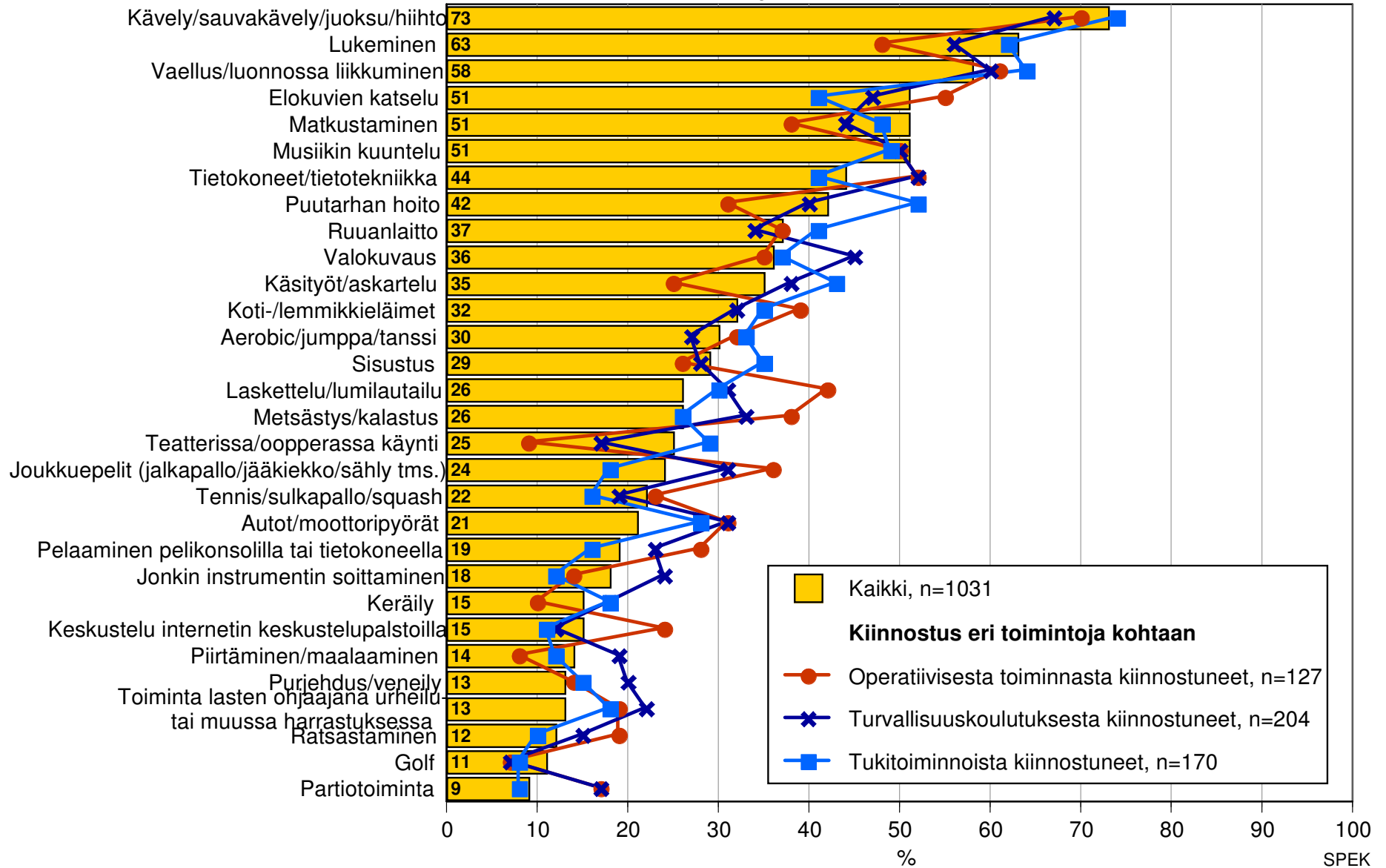
VPK:n tukitoiminnasta kiinnostuneiden osuudet eri taustaryhmissä

n=kaikki vastaajat

Mistä eri harrastuksista on itse kiinnostunut (harrastaa tai on suunnitellut harrastuksen aloittamista)

n=kaikki vastaajat

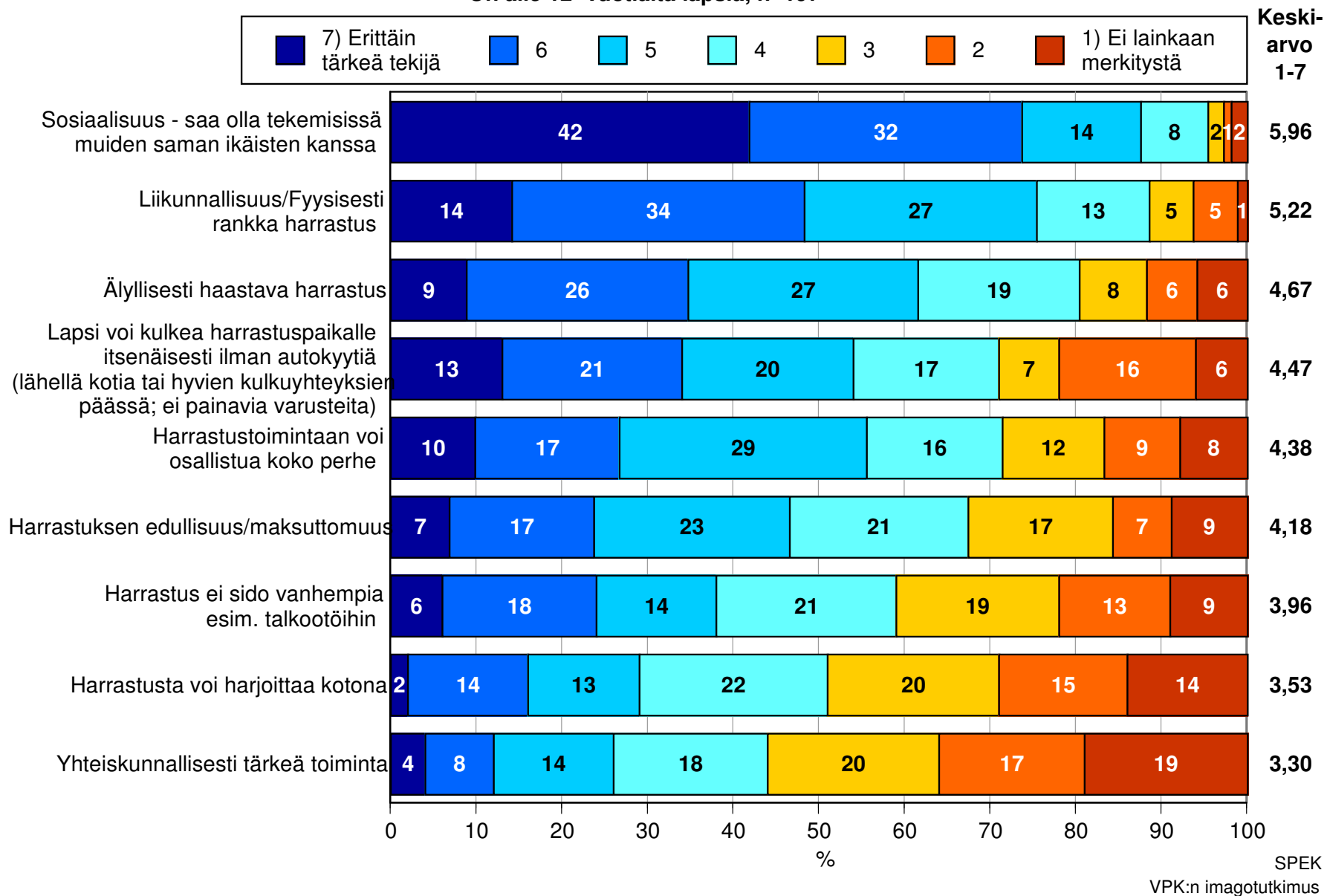

2.3 VPK lasten harrastusvaihtoehtona

- Niille vastaajille, joilla on alle 12-vuotiaita lapsia, kerrottiin tarkemmin myös VPK:sta lasten harrastusvaihtoehtona sekä tiedusteltiin, kuinka houkuttelevana he pitäisivät harrastusta nimenomaan omia lapsia ajatellen.
- Lapselle harrastusta valittaessa ylivoimaisesti tärkeimmäksi tekijäksi nousee sosiaalisuus, eli se, että lapsi saa olla tekemisissä muiden samanikäisten kanssa. Liikunnallinen haastavuus koetaan jonkin verran älyllistä haastavuutta tärkeämmäksi.
- Vastaajista selvästi yli puolet pitäisi VPK-harrastusta vähintään melko mielenkiintoisena vaihtoehtona omia lapsia ajatellen. Naiset pitävät vaihtoehtoa jonkin verran houkuttelevampana kuin miehet. Asuinpaikan ja koulutustason suhteen on havaittavissa samansuuntainen korrelaatio kuin silloin, kun arvioitiin VPK:n kiinnostavuutta omana harrastuksena: kaupungeissa asuvat ja korkeammin koulutetut pitävät VPK:ta keskimääräistä vähemmän houkuttelevana harrastusvaihtoehtona myös omia lapsia ajatellen.

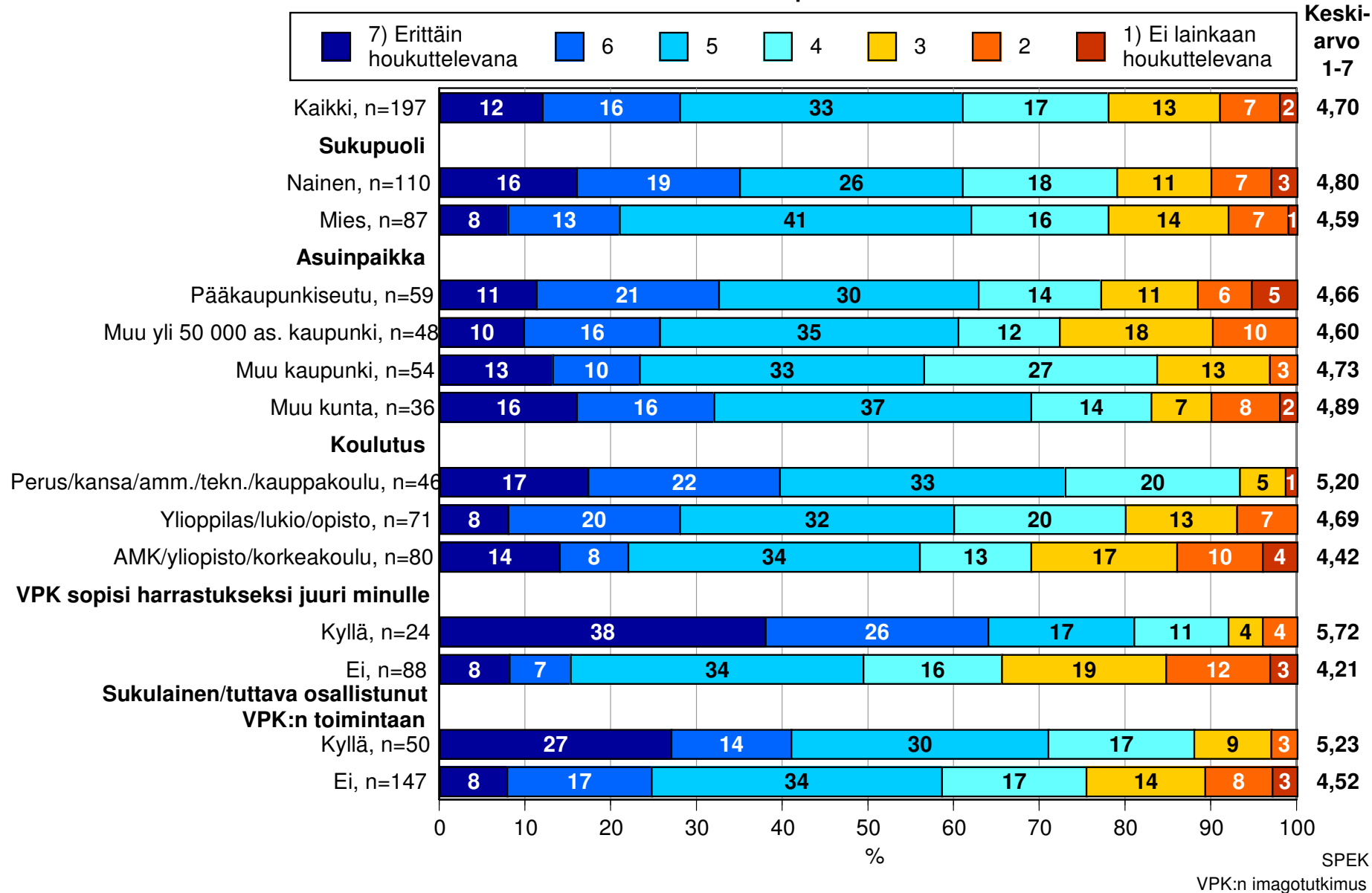
Eri tekijöiden tärkeys valittaessa lapselle harrastusta

On alle 12 -vuotiaita lapsia, n=197

VPK-harrastuksen houkuttelevuus omaa lasta/omia lapsia ajatellen

n=on alle 12 -vuotiaita lapsia

2.4 Markkinointikuvien testaus (1/2)

- VPK:n markkinoinnin suunnittelun avuksi lomakkeella testattiin myös markkinoinnissa käytettyä kuvamateriaalia. Tavoitteena oli selvittää, parantavatko kuvat mielikuvia VPK:sta, ja millaisilla kuvilla mihinkin potentiaaliseen harrastajakohderyhmään voitaisiin parhaiten vedota.
- Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että markkinointikuvat ovat onnistuneita ja niitä kannattaa hyödyntää osana viestintää myös jatkossa: kaikissa kohderyhmissä selvästi useampi vastaaja koki kuvien ennemminkin lisänneen kuin vähentäneen omaa kiinnostusta VPK-harrastusta kohtaan.
- Vanhempiin vastaajiin kuvat vetosivat hieman paremmin kuin nuorempiin. Lisäksi erityisesti vähemmän koulutetut sekä liikuntaa tai urheilua paljon harrastavat kokivat kuvien lisäävän selvästi omaa kiinnostusta VPK-harrastusta kohtaan.
- Erityisen myönteistä on se, että jo valmiiksi VPK-harrastuksesta kiinnostuneista yli puolet koki kuvien lisänneen omaa kiinnostusta edelleen selvästi tai jonkin verran.

2.4 Markkinointikuvien testaus (2/2)

- Kuvista eniten kiinnostusta herätti kuva turvallisuuskouluttajasta. Kaikista vastaajista joka viides valitsi sen kaikkein houkuttelevimmaksi.
- Nuorimpia vastaajia sekä miehiä kiinnostivat erityisesti palokuntalaisia ja paloautoa esittävät kuvat, kun taas vanhemmat vastaajat olivat kiinnostuneempia kahvitusta sekä veteraanitoimintaa esittävistä kuvista. Turvallisuuskoulutusta sekä lapsia esittävät kuvat vetosivat melko hyvin kaikkiin vastaajiin iästä ja sukupuolesta riippumatta.

2.4 Markkinointikuvien testaus – testatut kuvat

1. Nuorisotoiminta – Lapset1

2. Nuorisotoiminta – Lapset2

3. Nuorisotoiminta – Nuoret

4. Sammutustyö - Auto

6. Turvallisuuskoulutus
- kouluttaja

7. Tukitoiminnot
- kahvitus

5. Sammutustyö - Palomiehet

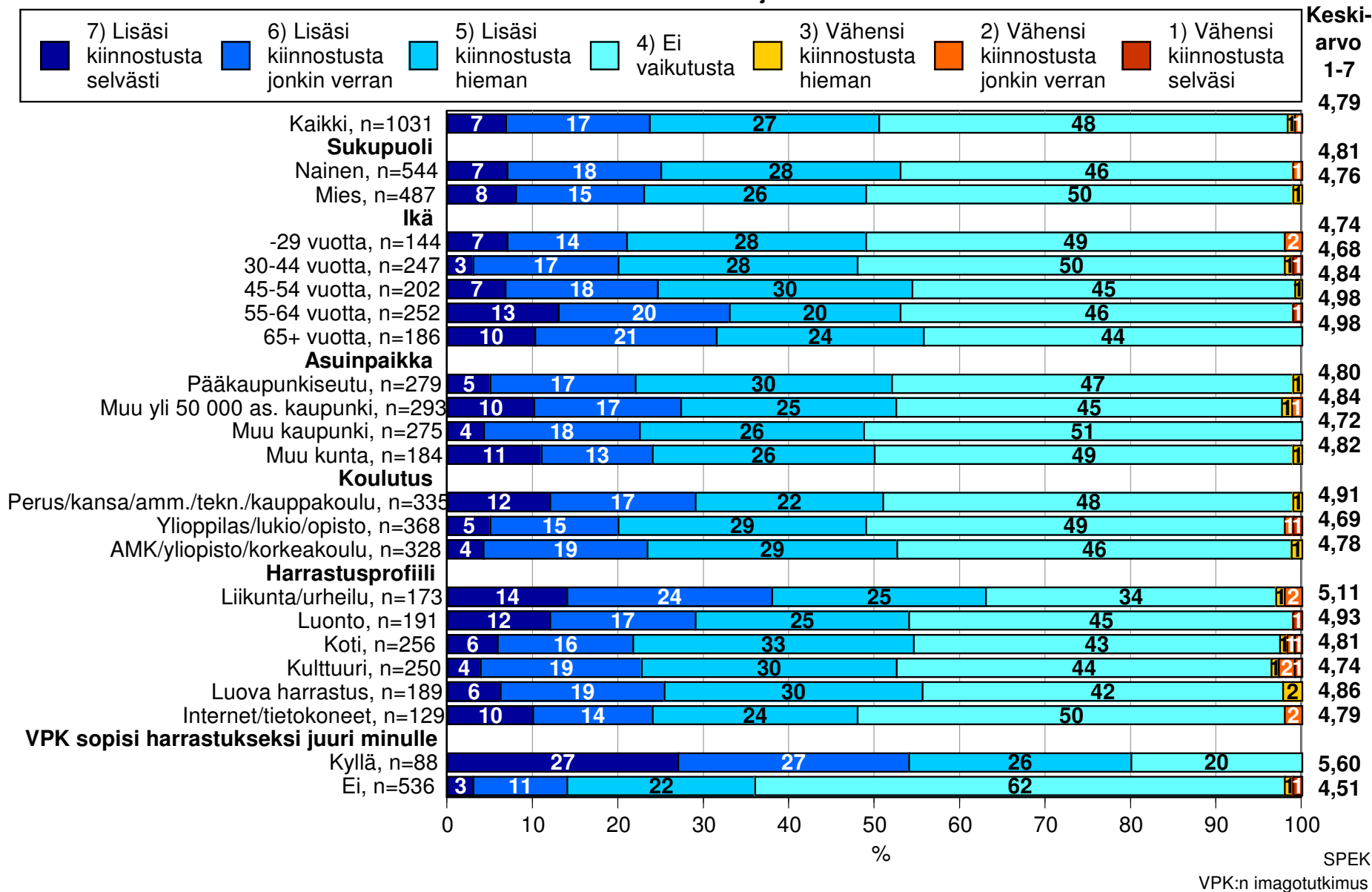
8. Tukitoiminnot - soittokunta

9. Toimintaa veteraaneille

Miten nähdyt kuvat vaikuttivat kiinnostukseen osallistua VPK:n toimintaan

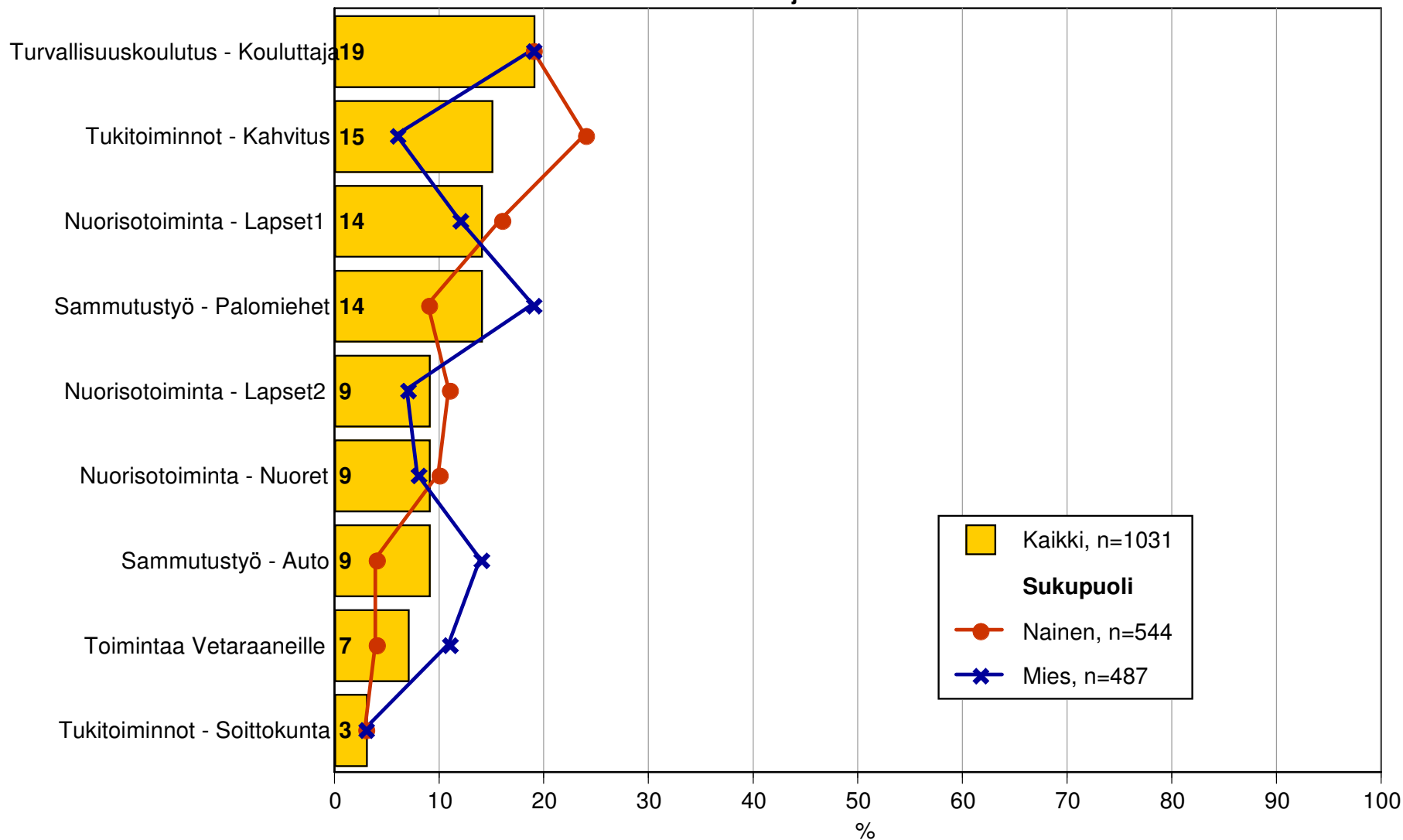
n=kaikki vastaajat

Mikä kuvista oli paras, eli mikä antoi VPK:sta houkuttelevimman kuvan harrastuksena

Sukupuoli

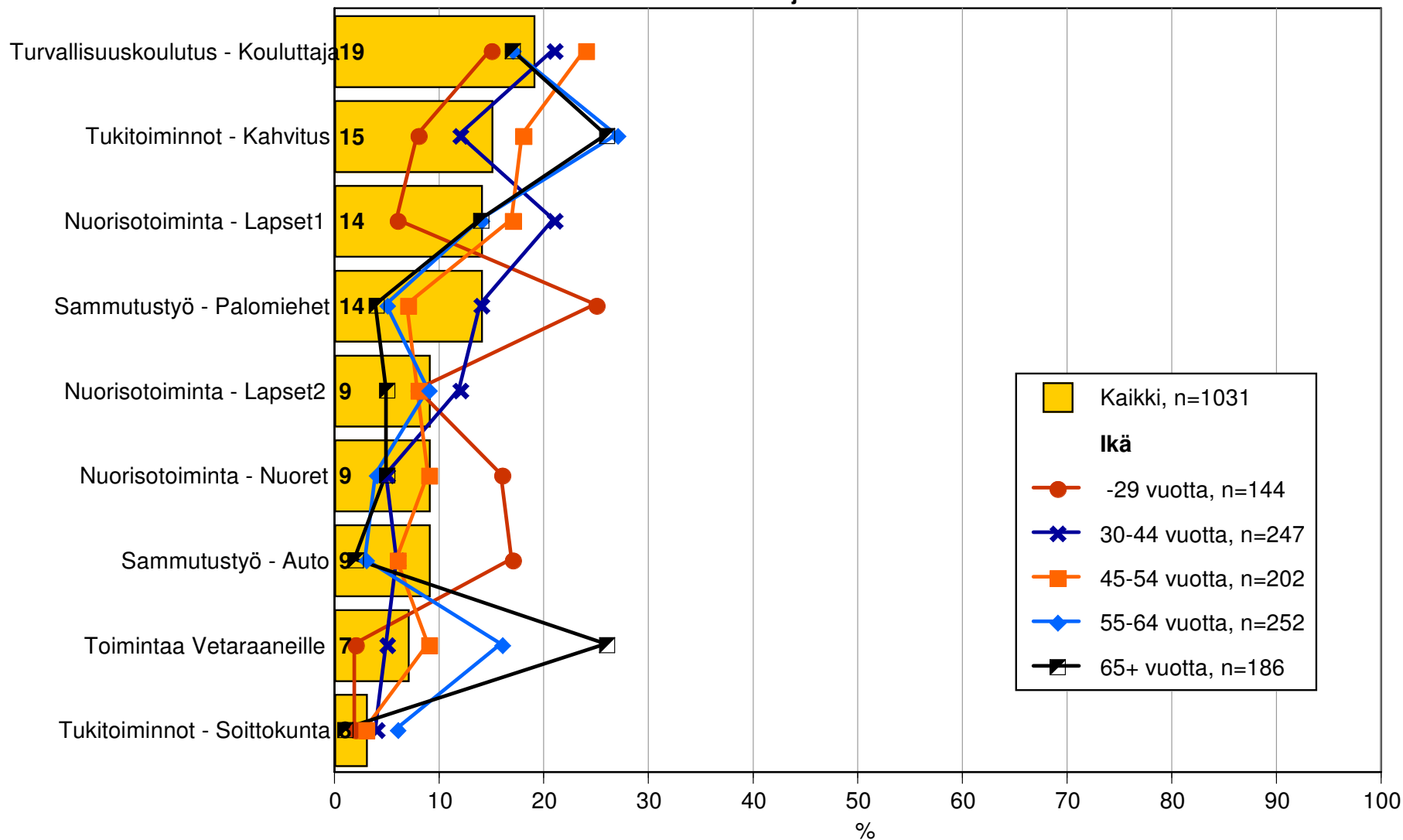
n=kaikki vastaajat

Mikä kuvista oli paras, eli mikä antoi VPK:sta houkuttelevimman kuvan harrastuksena

Ikä

n=kaikki vastaajat

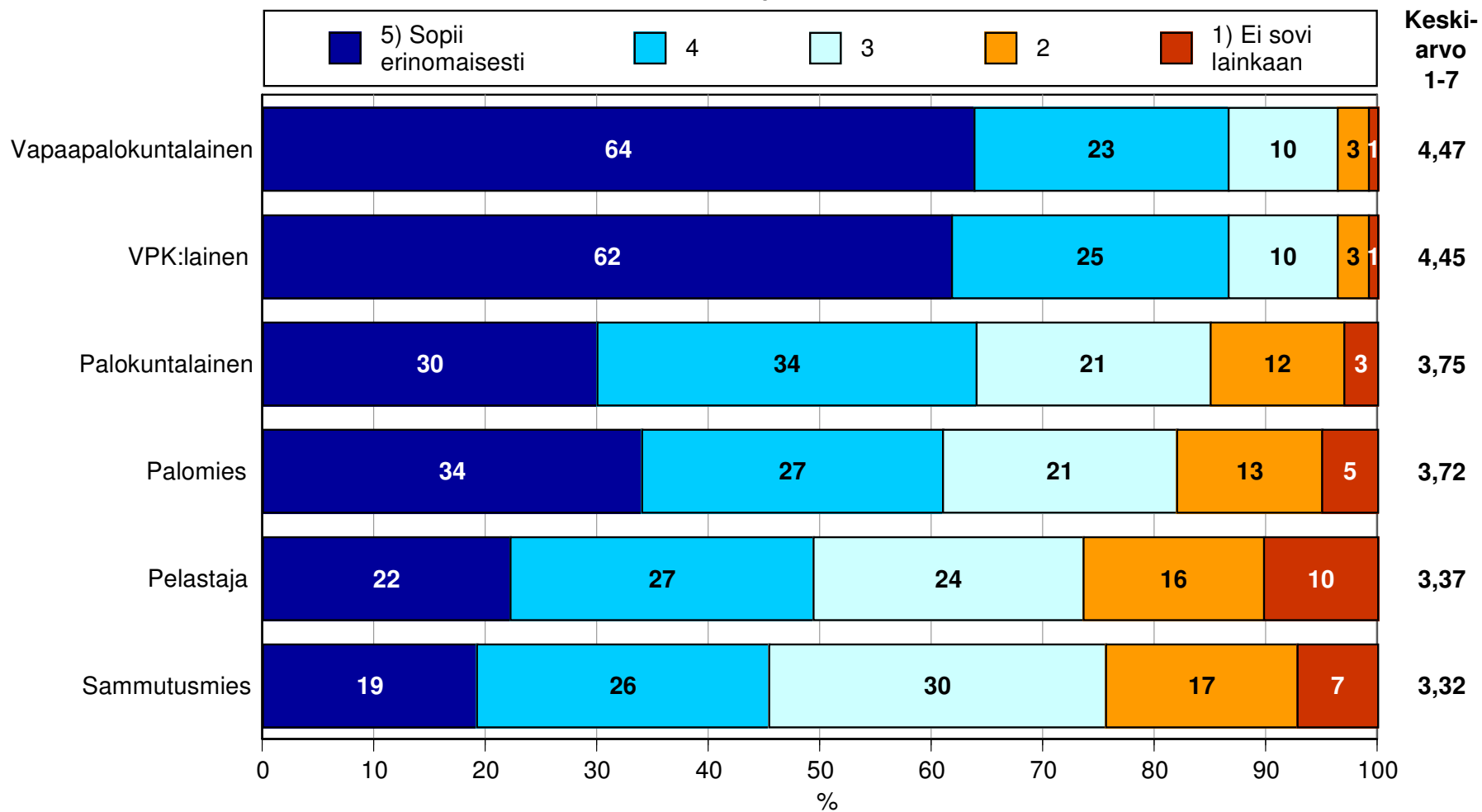

2.5 Vapaapalokuntalaisen titteli

- Markkinoinnin tueksi tutkimuksessa kysyttiin myös vastaajien arvioita siitä, millä nimellä vapaapalokunnan palomiestä tulisi jatkossa kutsua.
- Selvästi suosituimmat vaihtoehdot olivat vapaapalokuntalainen ja VPK:lainen, joiden molempien koettiin sopivan erinomaisesti sammutus- ja pelastustöihin osallistuvalla VPK:n jäsenelle.
- Samat termit (vapaapalokuntalainen ja VPK:lainen) nousivat vertailun kärkeen myös kysyttäessä operatiivisesta toiminnasta kiinnostuneilta, millä nimityksellä he haluaisivat itseään kutsuttavan mikäli osallistuisivat VPK:n sammutus- ja pelastustoimintaan. Muut esitetyt vaihtoehdot mainitaan selvästi harvemmin.

Termien sopivuus sammutus- ja pelastustoimintaan osallistuvaan vapaaehtoisen palokunnan jäseneen

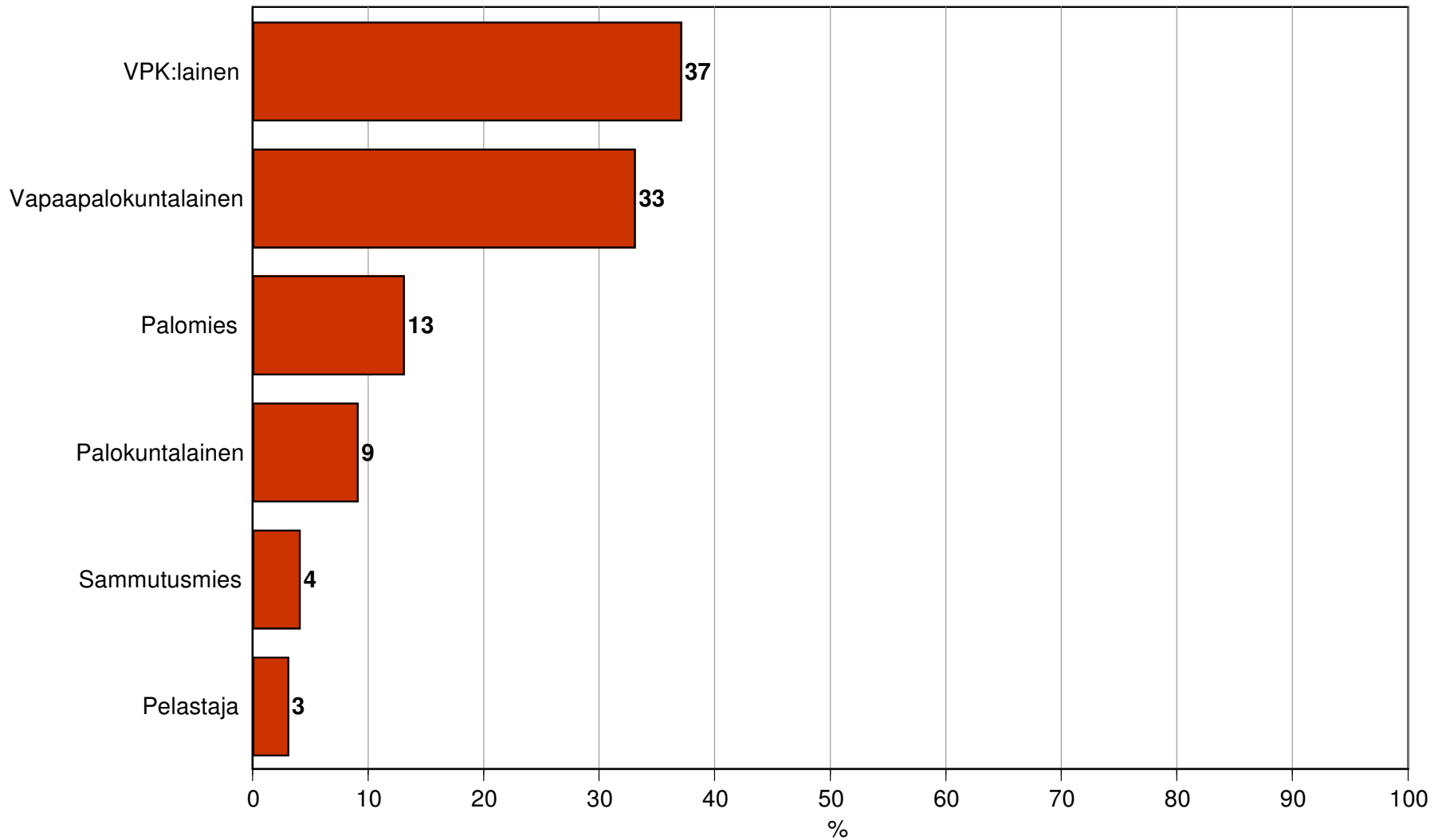
Kaikki vastaajat, n=1031

Mitä nimitystä haluaisi käytettävän, mikäli osallistuisi VPK:ssa sammutus ja pelastustoimintaan

Olisi kiinnostunut osallistumaan VPK:n operatiiviseen toimintaan, n=256

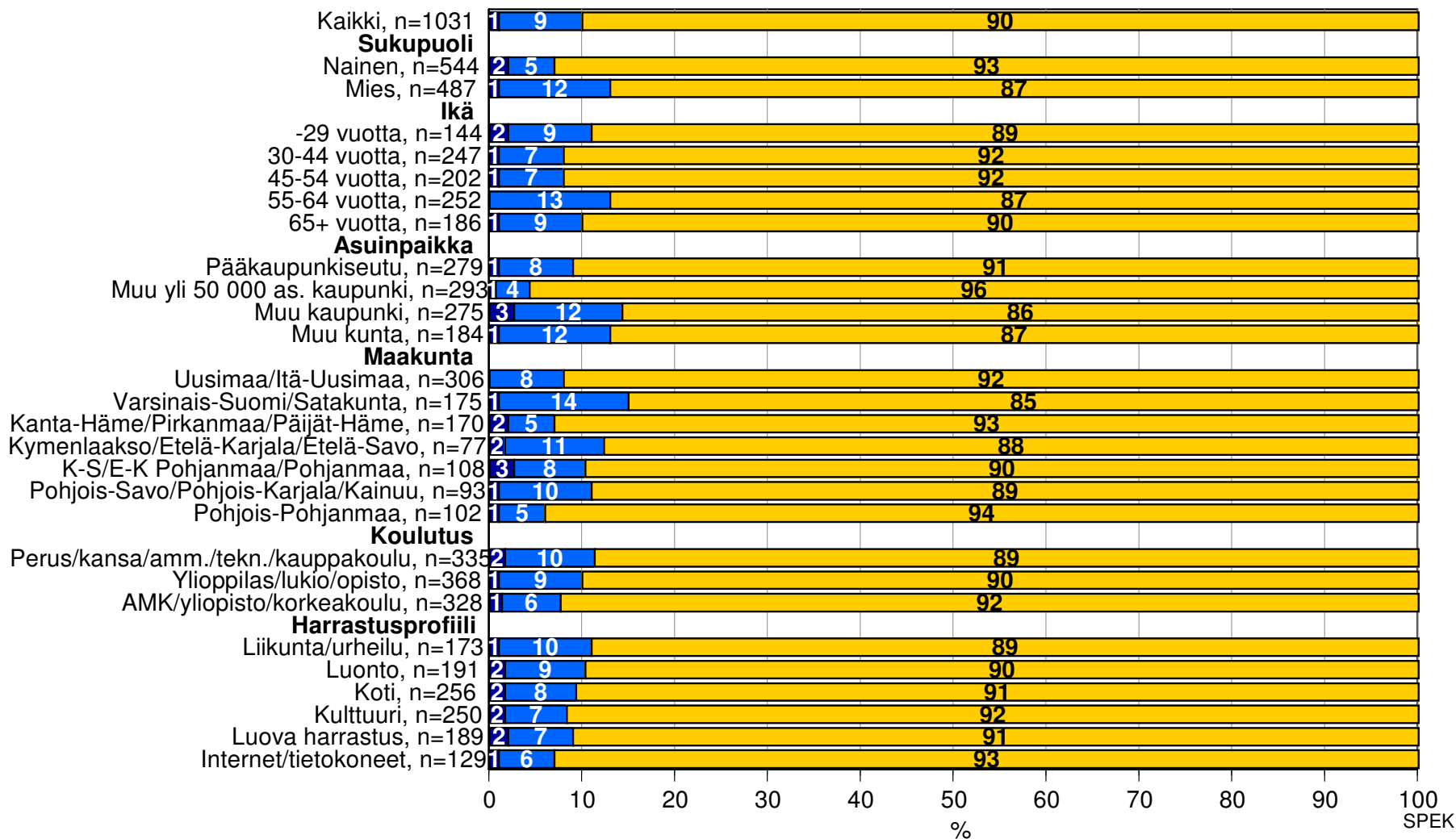
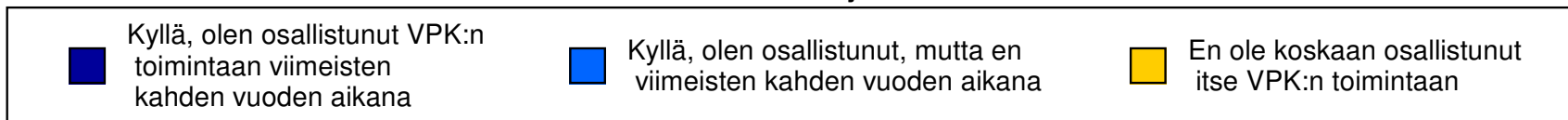

2.6 VPK-harrastuksen yleisyys

- Taustatietona selvitettiin VPK-harrastuksen yleisyyttä eri taustaryhmissä. Asiaa tutkittiin kysymällä, onko vastaaja itse joskus osallistunut VPK:n toimintaan. Lisäksi selvitettiin, kuinka suurella osalla vastaajista on välillistä kokemusta VPK-harrastuksesta, eli kuinka moni tietää sukulaisen tai tuttavansa osallistuneen VPK:n toimintaan.
- Kaikista vastaajista 10 % kertoi joskus osallistuneensa vapaapalokunnan toimintaan jollakin tavalla. Alle 50 000 asukkaan paikkakunnalla asuvien keskuudessa osuus on jonkin verran suurempi kuin suuremmissa kaupungeissa. Maakunnittain tarkasteltuna ahkerimpia VPK-harrastajia ovat olleet Varsinais-Suomessa tai Satakunnassa asuvat.
- Lisäksi 29 % vastaajista kertoi, että joku sukulaisista tai tuttavapiiristä on osallistunut VPK:n toimintaan viimeisten 2 vuoden aikana. Myös tällä kohtaa VPK-harrastuksen maaseutupainotteisuus tulee esiin: pienillä paikkakunnilla asuvilla on lähipiirissään selvästi useammin VPK:n toimintaan osallistuneita henkilöitä kuin suuremmilla paikkakunnilla asuvilla.

Onko joskus itse osallistunut jollain tavalla VPK:n toimintaan

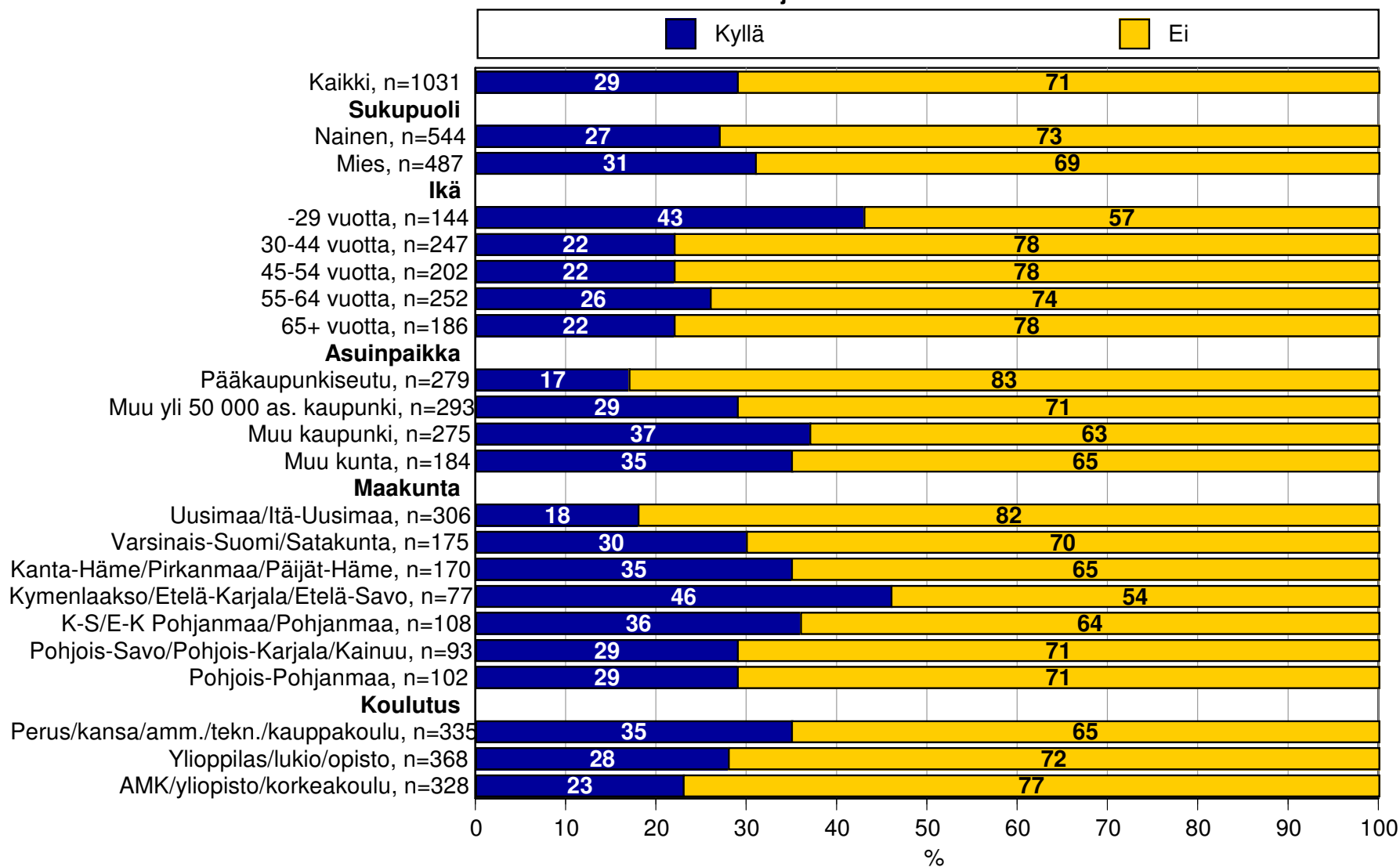
n=kaikki vastaajat

VPK:n imagotutkimus

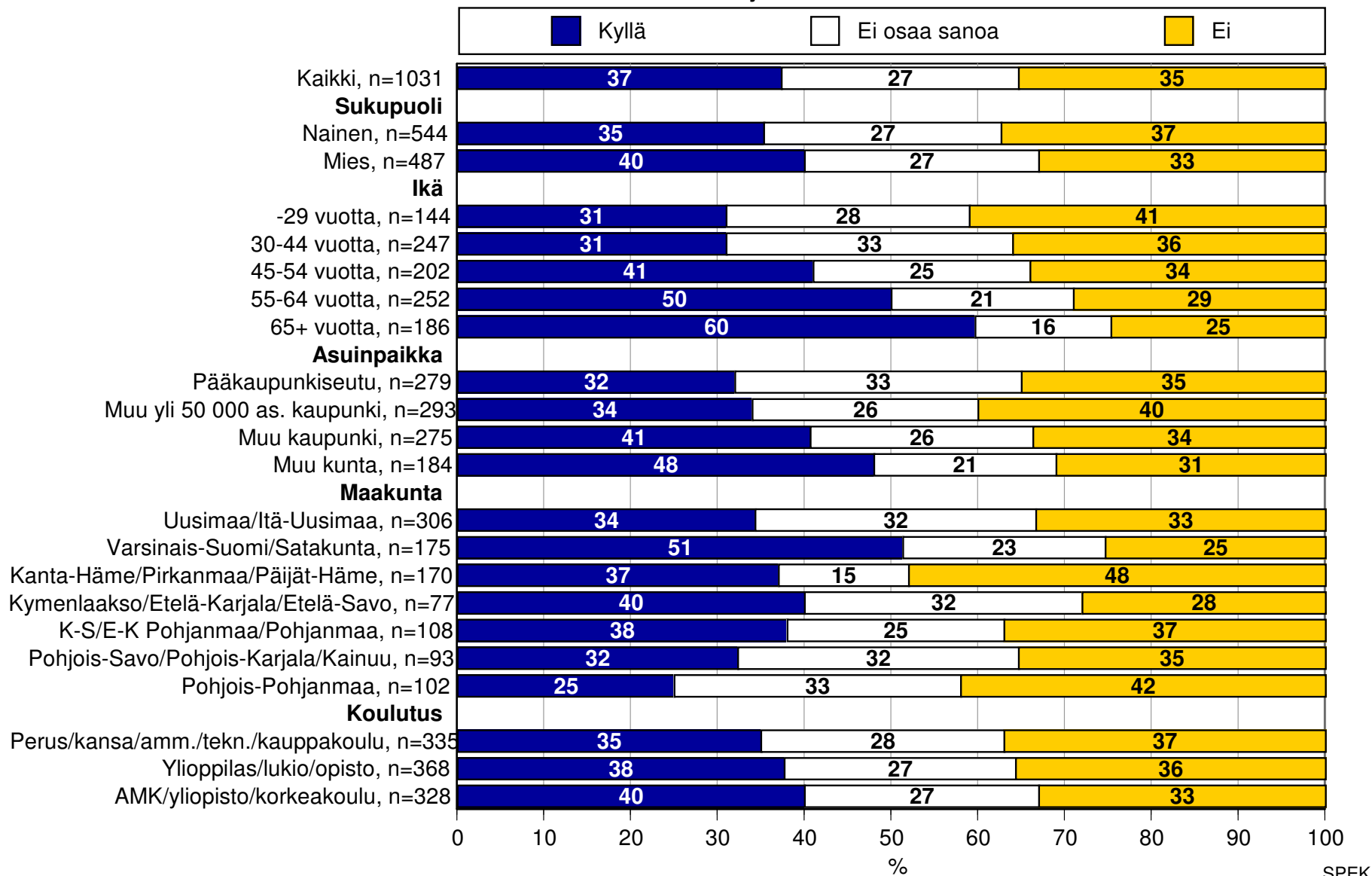
Onko joku muu perheestä tai tuttavapiiristä osallistunut VPK:n toimintaan viimeisten kahden vuoden aikana

n=kaikki vastaajat

Onko joskus osallistunut VPK:n järjestämiin tapahtumiin tai tukenut VPK-toimintaa muuten

n=kaikki vastaajat

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

3 JOHTOPÄÄTÖKSET (1/4)

VPK:n imago

- Vapaapalokuntatoimintaa pidetään kaiken kaikkiaan yhteiskunnallisesti melko tärkeänä toimintana. VPK:hon siihen yhdistetään usein sellaiset attribuutit kuin vapaaehtoistyö, auttamisen halu, vanhanaikaisuus, aatteellisuus, maaseutu, kylä, sekä hyvä ja hyödyllinen harrastus. VPK:ta ei siis kuitenkaan pidetä kovin hienostuneena tai trendikkäänä/modernina harrastuksena, vaikka sen yhteiskunnallinen merkitys onkin sisäistetty.
- Lisäksi VPK:n imagoon liittyy vahvasti miehisuus ja vaatimus hyvästä kunnosta. Vastaajien käsitys VPK:sta harrastuksena on siis jonkin verran todellisuutta yksipuolisempi.
- Yksi keskeisimmistä imagollisista haasteista etenkin pk-seudulla on se, että VPK on melko kaukana tavallisen kaupunkilaisen elämästä, eikä ihmisillä ole välttämättä alkuunkaan käsitystä siitä, mitä VPK käytännössä tarkoittaa. Niinpä kaikenlaista tietoa ja näkyvyyttä kaivataan rutkasti lisää. Tästä viestii myös se, että ne joilla on itsellään aiempaa kokemusta VPK:sta, suhtautuvat siihen huomattavasti positiivisemmin kuin muut vastaajat.

3 JOHTOPÄÄTÖKSET (2/4)

Mihin suuntaan imagoa kannattaisi kehittää uusien harrastajien saamiseksi?

- Vapaaehtoistyö sekä toiminnan tärkeys ja hyödyllisyys ovat VPK:n imagollisia vahvuuksia, ja niitä kannattaa edelleen tuoda esiin viestinnässä. Erityisesti sitä, että VPK on ”apumiesjoukon” sijasta suurimmassa osassa Suomea tärkein palojen sammuttaja, kannattaa tuoda vahvasti esiin, sillä VPK:n toimintaa pidetään kuitenkin jonkin verran vähemmän tärkeänä kuin ammattipalokuntien toimintaa.
- Yhteiskunnallinen merkitys ja toiminnan tärkeys ei kuitenkaan voi olla ainut viesti, sillä se näyttelee keskeistä roolia harrastuksen valinnassa vain melko pienelle osalle ihmisiä. Viestinnässä kannattaa jatkossa korostaa aiempaa enemmän myös toiminnan monipuolisuutta (toimintaa myös muille kuin nuorille miehille), sekä sitä että VPK on nykyaikainen, varteenotettava harrastusvaihtoehto myös kaupungissa. Nämä ovat VPK:n keskeisimpiä imagollisia *kehityskohteita*.

3 JOHTOPÄÄTÖKSET (3/4)

Millaiset ihmiset ovat tulevaisuuden potentiaalisimpia uusia harrastajia?

- Erityisesti pienillä paikkakunnilla asuvat nuoret miehet ovat kiinnostuneita VPK:sta harrastuksena. Haasteellisempänä, mutta ei lainkaan mahdottomana, kohderyhmänä voidaan pitää korkeammin koulutettuja kaupunkilaisia.
- Naiset ja veteraanit muodostavat selkeästi yhden potentiaalisimmista kohderyhmistä, sillä useimmat heistä eivät edes tienneet VPK:n tarjoavan toimintaa muille kuin fyysisesti vahvoille nuorille.

Mitä asioita viestinnässä kannattaa korostaa eri kohderyhmille?

- Operatiivisesta toiminnasta kiinnostuneille tärkeitä tekijöitä ovat fyysisyys ja aktiivisuus, kun taas turvallisuuskoulutuksesta kiinnostuneille suurta roolia näyttävät yhteiskunnallinen tärkeys, vapaaehtoistyö ja sosiaalisuus.
- Oma harrastusta valittaessa yleisesti erittäin tärkeäksi tekijäksi nousee se, että harrastus on vastapainoa omalle työlle. Myös älyllinen haastavuus on tärkeää erityisesti korkeasti koulutetuille. Juuri näillä argumenteilla myös korkeammin koulutetut voitaisiin mahdollisesti saada kiinnostumaan VPK:sta.

3 JOHTOPÄÄTÖKSET (4/4)

Mitä muuta viestinnässä ja markkinoinnissa tulee huomioida?

- Jatkossa sammutus- ja pelastustöihin osallistuvasta vapaapalokuntalaisesta tulee käyttää nimitystä ”vapaapalokuntalainen” tai ”VPK:lainen”, sillä näiden nimitysten katsottiin melko yksimielisesti sopivan VPK:n palomieheen parhaiten.
- Markkinoitaessa VPK:ta lasten harrastuksena kannattaa korostaa erityisesti toiminnan sosiaalisuutta ja liikunnallisuutta, sillä nämä kaksi tekijää nousivat kaikkein tärkeimmiksi lapselle harrastusta valittaessa. Yhteiskunnallista merkitystä ei välttämättä kannata liikaa korostaa tässä yhteydessä, vaikka se toki kannattaa tuoda esiin sivulauseissa.